

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Turchányi István*
Cím: *Hajlékot a vagonlakóknak*

Forrás: *A Nép*

Bp.

(Hely)

1921. 7. 23

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

333.32

Hely

Idő

"1921"

Személy

Helyszám

333.32.1411

Hajlékot a vagonlakóknak!

Európa nomádjai — Hol lakik a magyar hazaszerető? — A lakáshivatal és vagonlakók

— A NÉP tudósítójától —

A magyarságukért elüldözött és vagonokba zsúfolt magyarok siralmas kálváriája még mindig nem ért véget a magyar hatóságok és a tehetős társadalom szégyenletes közönye miatt, mely kétségfelenné teszi hogy a huszadik század Európájának nomádjai a tél rettentő kínjai és a perzselő nyár gyötrelmei után a következő telet is a rozoga vagonok szél-átjárta jeges odúiban fogják végig szenvedni. Keserű igazság, de egyszer meg kell már mondani, hogy ezek a magyarok, akiket az embertelenség és a barbárság tett földönfutókká, közénk menekülve a várt segítő kéz és testvéri szív helyett alig részesültek emberségesebb és könyörületesebb elbánásban, mint aminőtől elfutottak. Az erdélyi, a felvidéki, a bánáti magyar közöttünk is, akárcsak az oláhnál, a csehnél, a rácnál, csupán nemzeti kisebbség marad, akinek a védelméről senki a világon nem gondoskodik.

És ebben egyformán bűnösök a hatóságok és a tehetős társadalom. Az előbbiekről szerint nagy teher a kiüldözött magyarság és rengeteg gondot, tengernyi munkát okoz az elhelyezése. Szégyenletes szavak ezek, amikor a magyarságukért szenvedő testvéreinkről van szó és nem látjuk sehol és a rengeteg gondot és tengernyi munkát, mely ő érettük áldoztatna. A menekült magyarság elhelyezése nem teher, nem gond és nem munka, hanem fájdalom kötelesség, amelyre egyformán készen kell lennie mindenkinek, még annak a társadalomnak is, amely két esztendővel ezelőtt versengve ajánlotta fel hajlékát az oláh tisztikarnak. A megbotosított magyarság is

megérdemel talán annyi méltányosságot, mint amennyiben azok részesültek, akik ezt a botosítást végrehajtották. S hogy ez a társadalom, melyet pedig körülményei leginkább köteleznek a segítségre, részvétlenül nézi a vagonvárosok borzalmaival, ezzel csak amellett tesz újabb bizonyosságot, hogy idegen tőle a magyarság szenvedése. És itt hibás a hatóság, amikor nem él a jogával, hogy rákényszerítse őket azoknak a befogadására, akik önként vállalták a magyar szenvedést. Amíg egyetlen vagon van, amelyben magyarságukért megcsufolt férfiak, asszonyok, gyermekek élnek; amíg egyetlen menekült magyar van, akinek nincs hajléka, hazugság, kegyetlenség és gazság minden jog, hivatkozás és érv, mely a hat vagy nyolcszobás lakások mellett emel szót; amíg magyar gyermekek teste verejtékezik a vagonok fülledt, izzó levegőjében; amíg kékre dermedt tagokkal siránkoznak a vagonváros téli éjszakájában, hitvány és bűnös farkas-lélek az, aki kenyelmes lakásában sétál a szobáin keresztül!

Lakást követelnek a vagonvárosok átkozott sorsot szenvedő magyarjai! A Tarnopolból ideszakadt borbély, bankár és siber után a kolozsvári, a kassai, a temesvári magyar bíró, tanár, hivatalnok, rendőr és baktér is hajlékot kér ezen a megmaradt Magyarországon...

Megleledkeztek a vagonlakókról

Ezernyi panasz fogad a vagonvárosban és valamennyi panaszból egyetlen vágy tör ki hitetlenül, lemondóan: lakást! Annyiszor ígérték már, hogy megérvényesítenek megoldják a vagonlakók ügyét; meg is oldották: megérvényesen a vagonokban felejtették őket. Mert nem tördök már senki sem velük. Öreg vagonlakók panaszolják a nyugati pályaudvar mögötti Sőhajk városában, hogy emlékeztük óta nem jart kinn náluk senki a menekültügyi hivataltól, de még a nyugati pályaudvaron lévő menekültügyi kirendeltségtől sem, pedig talán érdemes lenne azt a kevés utat sétálkeppen is megtenni azokért a magyarokért, akik a határtól tették meg a nagy utat: a szenvedések útját, amelyen a világ legnehezebb terhét cipelték magukkal, a magyar sorsot.

Egyetlen vágya van mindenkinek: itt hagyni a pokoli vaggont. Mindent megtettek már, hogy lakáshoz jussanak, de hiába, mert — mondják — nagyon hiányos a kérvényük, csak az igazság kíséri el őket a lakáshivatalba, ügyvédre nem telik, már pedig — erősítik — nem az igazság és méltányosság szerzi meg az igényelt lakást, hanem az ügyvédi rabulisztika.

— Nem jár igaz uton az, aki prókátort fogad a kérvénye mellé — mondja egy aradmegyei vasutas. Vagy van valakinek joga a lakáshoz, vagy nincsen!

Valaki keserű humorral veti közbe:

— Fel kéne oszlatni a lakáshivatalt, ott mindjárt ellakhatna ez a sok szerencsétlen!

Valamikor azt híresztelték, hogy a vagonlakóké az elsőbbség a lakáskiutalásoknál. A vagonlakók egyesületének elnöke, Niedermann postafőtanácsos egy ideig részt vett a lakástárgyalásokon és megvédezhette a vagonlakók érdekeit, most azonban egyszerűen kizárták őt a tárgyalá-

sokból. Azóta vígan cserélgetik a lakásokat, meggazdagodott láncosok egy szobából háromba vagy háromból hatba költöznek, mások is kapnak lakást, csak a vagonlakók főnek továbbra is a kocsik gyilkos melegében, mely a butorok festékét is megolvasztja s egyetlen vigaszuk az, hogy télig elmulik ez a borzalmas hőség s akkor aztán didereghetnek, akár meg is jagyhatnak!

A vagonlakó kálváriája

Csak egyetlen kálváriát jegyeznek fel, amelyet a vagonváros egyik lakója élt végig.

Karátson Emilt, a temesvári statisztikai hivatal főnökhelyettesét az eskü megtagadása miatt 1919 februárban elmozdították. A románok, 1920 május 23-án pedig családjával együtt kiűzték Temesvárról. Azóta vagonlakó. Hetekig futkosott állás után, a statisztikai hivatalnál is jelentkezett, ott azonban rapidíus állást kínálta neki, a temesvári statisztikai hivatal főnökhelyettesének. Végül is sikerült elhelyezkednie, lakást azonban nem kapott. Minden butora tönkrement. A tavasszal egy ismerőse, K. P. aki a Kálvária-tér 3. szám alatt lakott egy 2 szoba, konyhából álló lakásban, felajánlotta neki lakását, miután ő május 1-én Amerikába volt utazandó s hogy a lakáshivatalnál megkönnyítse az eljárást, nyilatkozatban mondott le javára a lakásról.

A ház tulajdonosa, özv. Atlasz Manóné, aki ötdömögével lakik a ház első emeletén egy 8 szobából, 3 konyhából 2 fürdő-, 2 előszobából és egyéb mellékhelyiségekből álló lakásban. Ebből a lakásból vették el két szobát és egy előszobát, melyet konyhává alakítottak át és kiutalták K. P.-nek. Egy másik lakrészben, mely két szoba, konyha, előszobából és fürdőszobából állott, egy B. nevű hivatalnok lakott családjával.

A tárgyaláson Karátsont *elutasították* igényével s a kért és most már üresen álló lakást *visszaadták Atlaszénak*, aki így már hat szobában lakott ötödmagával, Karátsón pedig maradt a vagonban. Szerencsére B. is kihurcolkodott és két szobás lakásáról Karátsón javára lemondott.

dott, aki most már biztos reménnyel adta be igénylését. A lakáshivatal most is hü volt önmagához: a vagonlakót elutasította s a kért lakást *Atlaszénak adta vissza*, aki így már háborúitlanul lakhatta 8 szobáját, konyháival, előszobáival és fürdőszobáival együtt.

Karátsón ezután a Lipót-körút 9. számú házban igényelt egy lakást, melynek tulajdonosa, Szőke Ignác nyugalmazott táblabíró, aki több mint két éve megszállott területen levő birtokán tartózkodik s csak fia szokott negyedévenként felutazni a lakás megtekintésére. Ezt az igénylést is elutasította a lakáshivatal, mert *állítólag* Szőke Ignác szeptemberben Budapestre jön lakni. Ezek csak főbb állomásai a nagy kálváriának, mert Karátsón számtalan más igénylést nyújtott be s mindannyiszor elutasították.

Körülbelül ez a jellemző képe a vagonlakók helyzetének. Öt és hatgyermekes családok, amelyek keserves megpróbáltatások közepette is magyarok maradtak, vagonokban szenvedik a hazaszeretet és hűség jutalmát, az Atlasz Manók pedig nyolcszobás lakásokban kesergik a fehér terrort, mely immár a lakásokba is bemerészkedik és megzavarja kényelmüket.

Mi pedig ne beszéljünk addig hazafiságról, ne szónokoljunk ragyogó magyar erényekről, ne lelkesedjünk turanizmusért, amíg meg nem becsüljük saját magunkat. *Ne akarjuk magunkba ölelni a fél világot, amíg a mi véreinket vagonokba lökjük.* Lobogós, szónoklatos magyarkodásunk mindaddig, míg fekete vagonokban tartjuk a legmagyarabb sziveket, *perverz sport marad csupán.* Mert két féle a magyarság hittevése; az egyik: banketteken szónokolni és érte vivatot kapni, a másik: megkorbácsolt háttal, megkínzott lélekkel is dacosan hajtogatni: *nem.* Melyik az igazi?

Ha majd megírják rólunk, hogy 1920-ben kivesszük belőlünk a hazaszeretet, *já lesz hivatkozni a fekete vagonokra, amelyekben jégesapok alatt őriztük a kékre dermedt magyarságot...*

Turchányi István,